

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

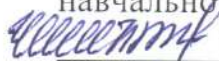
Факультет театрального мистецтва

Кафедра мистецтва театру ляльок

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Інга Чхатарашвілі-Петраш

« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАЙСТЕРНІСТЬ РОБОТИ З ЛЯЛЬКОЮ: РУКА З КУЛЬКОЮ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої
освіти

Перший (бакалаврський)

(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність

В6 Перформативні мистецтва

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

«Режисура театру ляльок»

(назва освітньої програми)

Розробники: Сільченко Тетяна, доктор мистецтва, доцент, заслужена артистка
України, доцент кафедри мистецтва театру ляльок

Викладачі: Попов Леонід, доцент кафедри мистецтва театру ляльок, народний артист
України

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Мистецтва театру ляльок, факультет театрального мистецтва

(назва кафедри, факультету / інституту)

Протокол від 25.08.2026 № 28

Завідувач кафедри

(підпис)

(Сільченко Т. І.)

РПНД погоджено з гарантом освітньої професійної програми

Старшим викладачем

(підпис)

(Урицьким М. Я.)

25.08.2026 № 28

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс 1	1			
Семестр	I			
Кількість кредитів - 2				
Загальний обсяг годин -60	60			
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	4			
	Семінарські			
	Практичні			
	28			
	Індивідуальні			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
	30			
Вид підсумкового контролю	Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Майстерність роботи з лялькою: рука з кулькою» призначена для студентів 1 курсу протягом першого семестру, які навчаються за спеціалізацією: «Режисура театру ляльок». Дисципліна є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах та вимагає від студента набуття та засвоєння теоретичних знань, практичних умінь та фахових навичок, необхідних йому для створення вистав на 3-4 курсах.

Мета та завдання навчальної дисципліни «Майстерність роботи з лялькою» полягає у наступному:

- формування світогляду, розвитку естетичного смаку, особистих художніх вимог до себе, норм та правил роботи у колективі;
- засвоєння основних естетичних принципів театру ляльок;
- теоретичні знання про мистецтво театру ляльок, театральну ляльку, її походження, специфіку, технологічні та анатомічні особливості, художню форму та різновиди;

- розвиток пластики рук ляльکارя, набуття практичних навичок з техніки традиційних систем театральної ляльки та ознайомлення з різновидами.

Очікувані результати (РН) за дисципліною:

Згідно з вимогами ОПП (ОНП) студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність застосовувати сучасні цифрові інструменти і технології, створюючи цифровий контент, захищаючи інформацію у професійній діяльності.

ЗК07. Здатність діяти творчо, ініціативно та наполегливо при вирішенні проблем, критично мислити, діяти у співпраці, планувати та керувати проєктами, які мають культурну, соціальну чи фінансову цінність.

ЗК08. Здатність до самокритики та об'єктивного сприйняття критичних зауважень.

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів перформативного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до застосування специфіки мистецтва театру ляльок у творчій діяльності та оперування специфічною системою виразальних засобів у створенні та виробництві сценічного твору.

СК08. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації

творчого продукту.

СК09. Здатність до актуального способу втілення художньої ідеї відповідно до сучасного контексту.

СК13. Здатність створення просвітницьких проєктів з метою популяризації мистецтва театру ляльок в інформаційному просторі.

СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах перформативного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

СК17. Здатність розуміння особистості, її структури, індивідуальних відмінностей, а також взаємозв'язок між особистістю та соціальним середовищем.

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері мистецтва театру ляльок, розуміти та використовувати його специфічні особливості.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР05. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері перформативного мистецтва

ПР06. Аналізувати проблемні ситуації й ухвалювати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму в процесі реалізації сценічного твору (проєкту).

ПР11. Розуміти мистецтво театру ляльок як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру ляльок та інших перформативних мистецтв.

ПР12. Організовувати, планувати та провадити театральну-педагогічну діяльність.

ПР13. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру ляльок, драматичного театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні

факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПР15. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований критичний аналіз творів перформативного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.

ПР17. Аналізувати та враховувати естетичні та соціокультурні запити глядачів.

ПР20. Презентувати результати професійної діяльності та проєктів у сфері перформативного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

ПР21. Оперувати специфічною системою виражальних засобів мистецтва театру ляльок (пластично-зображальними, звуковими, музично-ритмічними, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, художньо-постановочними, сценарно-драматургічними) у створенні та виробництві сценічного твору.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1 курс / I семестр:														

Тема 2. Рука з кулькою 2.1. Рука з кулькою як вид імпровізованої ляльки		1					6							
2.2. Основи техніки роботи руки з кулькою 2.2.1. Робота з реквізитом 2.2.2. Загальний тренаж		1		10			8							
2.3. Створення етюдів з кулькою				18			16							
Всього Тема 2	60	2		28			30							
УСЬОГО	60	2		28			30							

4. Програма навчальної дисципліни

1 курс I семестр

Тема 2. Рука з кулькою (лекційна, практична робота).

Основні поняття/ключові слова: театр ляльок, рука з кулькою, імпровізована лялька, ширма, творча уява, фантазія

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11

Додаткова: 12, 13, 14, 15, 17

2.1. Рука з кулькою як вид імпровізованої ляльки

Лекція №1. Народний театр, значення, виникнення. Лялька-рукавичка та її походження. Подібність і відмінність руки з кулькою та ляльки-рукавички. Демонстрація фото та відео матеріалів з використанням різних видів імпровізованої ляльки, руки з кулькою, вистав з верховою лялькою на ширмі. Антропоморфна лялька. Зооморфна лялька. Фантазійна лялька.

2.2. Основи техніки роботи руки з кулькою (лекційна та практична робота).

Лекція №2. Імпровізована лялька в мистецтві театру ляльок. Рука з кулькою як вид імпровізованої ляльки. Принцип створення руки з кулькою, її складові.

Ширма, її походження, побудова, застосовування у роботі з верховою лялькою. Принцип роботи на ширмі, значення першого і другого планів. Утримування рівня руки на ширмі. Правильна постава у роботі з лялькою і розташування тіла актора під ширмою.

Тренажні вправи на правильну поставу руки на ширмі. Тренінги і вправи з кулькою на ширмі: робота головою, тулубом, руками ляльки, повороти, розвороти, сидання, лягання, падіння на ширму тощо. Хода; характерна хода. Пошуки емоційного стану ляльки. Робота ляльки з реквізитом. Техніка роботи «ногами» ляльки: комплекс вправ ногами ляльки, сидячі та лежачи на ширмі. Створення загального тренінгу.

2.3. Створення етюдів з кулькою (практична робота). Розробка індивідуальних етюдів з подією. Робота з реквізитом в етюдах.

5. Методи навчання

Загальні методи навчання з дисципліни «Майстерність роботи з лялькою» - словесний (лекція, пояснення); наочний (ілюстрація, демонстрація); практичний (вправи, практична робота); репродуктивний, творчий частково-пошуковий.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
2.2. Основи техніки роботи руки з кулькою	Робота над правильною поставою на ширмі	Практичний показ	5
2.4. Створення етюдів з кулькою	Створення етюду на ширмі	Практичний показ	5

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Виконано всі поставлені викладачем завдання із теоретичного дослідження, якісно проведено роботу із літературним матеріалом та джерелами, витримано послідовність викладеного матеріалу. Відмінне та методично вірне виконання практичних завдань, повне врахування попередніх рекомендацій викладача, демонстрація навичок і фіксація зауважень викладача у роботі над матеріалом.	4-5

Поставлені викладачем завдань із теоретичного дослідження виконано частково, матеріал викладено непослідовно, продемонстровано слабе розуміння термінології. Виконання практичних завдань на недостатньому рівні, слабе врахування рекомендацій викладача, проблеми у роботі із виконавцями, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	2-3
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно. Практичну і теоретичну роботу не виконано.	0-1

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль 60 %

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Має розвинуті особисті обдарування та інтелект, чітку громадянську позицію, може критично оцінювати позитивні і негативні сторони своїх досягнень. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом. Здатен до самостійної підготовки, де постійно удосконалює свою майстерність.	53-60
Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал минулого уроку, вміє вільно орієнтуватись та апелювати професійними поняттями та термінами. Володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. При освоєнні нового навчального матеріалу, викладеного на уроці, сприймає його повністю, самостійно осмислює, здатний виконувати практичні завдання в запропонованих обставинах у світлі особистої уяви і фантазії. Виконує практичну роботу із незначними помилками і деякими зауваженнями.	43-52
Студент фрагментарно розуміє основний поточний навчальний матеріал, але не може самостійно розібрати, зробити висновки, робить поверхневий аналіз. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	37-42
Студент виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу, може відтворити лише окремі фрагментарні знання, допускає принципові помилки. Не вміє викласти програмний матеріал. Працює безініціативно, не володіє професійною термінологією.	23-36
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-22

Підсумковий (семестровий) контроль 40%

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні (для екзамену)

Критерії оцінювання при підсумковому контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом.	37-40
Студент володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. Демонструє практичну роботу із незначними помилками.	31-36
Студент фрагментарно демонструє основний поточний навчальний матеріал. Здатний до відтворення практичного матеріалу, дотримуючись спрощеної техніки керування лялькою.	25-30
Студент не володіє професійною термінологією, виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу. Практичні навички на рівні розпізнавання. Практичну роботу не завершено.	15-25
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-14

8. Розподіл балів, які отримують студенти

1 курс / I семестр Тема 2. Рука з кулькою:

За результатами поточного контролю та самостійна роботи		Сума балів
Т 2.2.	Т 2.3.	
50	50	100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)

0 – 34	Ф	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	
--------	---	--	--

9. Рекомендована література

Основна:

1. Виходцевський В. О. Технологія виготовлення театральної ляльки : навч. посібник. Київ-Львів: 2011. 160 с.
2. Єфремов С. Монолог із лялькою як спеціальний тренаж у вихованні лялькаря. Київ, 2011.
3. Сільченко Т. І. Жест в пластиці рук як прийом художньої виразності в контексті образотворчого мистецтва: типологічний аспект. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого/ Збірник наукових праць. Київ: 2022. Випуск 31. С.24-35. 164 с.
4. Сільченко Т. І. Імпровізована лялька як засіб сприяння розвитку уяви і фантазії //Тези доповідей на конференції. Київ: 2014. http://icr.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/Symposium_Abstracts_2014.04.24.pdf
5. Сільченко Т. І. Важливість імпровізованої ляльки для майбутнього актора-лялькаря // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: мистецтвознавство / [за ред. О. С. Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. №2. 220 с.
6. Сільченко Т. І. Пластична підготовка рук актора для роботи з лялькою. Методичні рекомендації. Сільченко Т. І. Київ: Видавництво Ліра-К. 2022. 36 с.
7. Сільченко Т. І. Пластика рук як засіб виразності у театрі ляльок: особливості використання / наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття осв.-творчого ступеня доктора мистецтва. КНУТКиТ імені І. К. Карпенка-Карого, 2023. 164 с. https://knutkt.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/Obgruntuvannia-Silchenko_T-1.pdf .
8. Сільченко Т. І. Пластична підготовка рук як один із головних компонентів акторської майстерності/ Наукові записки Тернопільського національного

- педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: мистецтвознавство / [за ред. О.С.Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. №3. 284 с.
9. Сільченко Т. І. Проблема поєднання пластики ляльки і слова в процесі навчання/Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого/Збірник наукових праць. Київ, вип. 26, 2020. С.180-185. 200 с.
10. Сільченко Т. І. Художня виразність, уява і фантазія як цільові установки розвитку пластики рук у навчальному процесі. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Збірник наукових праць. Київ: 2023. Випуск 32. С.43-49. 186 с.
11. Фесенко С. Основи тренінгу і техніки актора театру ляльок. Львів, 2009. 62с.

Додаткова:

12. Бендацці Джаннальберто. Світова історія анімації. Книга перша. Київ. 2020 р. 384 с.
13. Брехт Б. Про мистецтво театру. Київ, 1977. 362 с.
14. Бучма О. Є. Новітні акторські технології сучасного театру ляльок як чинник трансформаційних процесів художньої культури: дис... канд. Мистецтвознавства: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, НАКККіМ, 2015. 191 с.
15. Бучма О. Є. Теорія «надмаріонетки» Гордона Крега як виражальний засіб театру ляльок. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 39. С. 235-238.
16. Домарадзька О. У Львові покажуть «Мову рук» Людмили Давиденко URL: <https://photo-lviv.in.ua/u-lvovi-pokazhut-movu-ruk-liudmyly-davydenko/>
17. Дідро Д. Парадокс про актора. К.: Мистецтво, 1966. 146 с.
18. Піз А. Мова рухів тіла. Київ: Видавництво КМ-Букс. 2017. 416 с.
19. Сільченко Т. І. Символ, знак, метафора пластичного жесту рук крізь призму філософії. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку. Матеріали міжнародної наукової конференції. Харків: ХДАК, 2022. С. 272-274. 476 с.
20. Tirado Andy особистий сайт <https://andrewtirado.com/work/sculpture/>

